

S F A T U L

organul oficios a C. N. R. din Maramurăș

Apare odată pe săptămână. — Abonamentul : pe an 18 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 9 cor., pe $\frac{1}{4}$ de an 5 cor.

Meșteșugurile.

Avem o lipsă simțită, un mare gol în Maramurăș, — în privința măiestrilor și neguțătorilor.

Putem trece peste sate intregi, fără a găsi un măsar, faur (coaci), cojocar, dubălar, croitor, neguțător și a.

Un coștiug de pildă, ca să-l putem cumpăra alergăm la oraș, și-l plătim peste preț, fiindcă oamenii noștri nu pricep a coasă laolaltă niște scânduri mai frumoșel.

Casele, grajdurile le zidim fără pricepere și ni se pare că am cruțat bani, când pierdem zile, ciopliind la lemne fără învățătură.

Atunci când toate meseriile sunt bogăție, aur chiar — noi pentru toate negoațele, ce le-ar putea face ai noștri, „cerșim din poartă'n poartă.”

Să căutăm, și să aflăm vina de amănuntul ar fi anevoie, — ajungă numai atâta, că pe lângă vitregimea zilelor, cari le-am petrecut până acum, noi înșine nu ne-am dat nici o silință să ne ridicăm în aceasta parte.

Neamurile apusului luminat, ca Francezii, Belgienii, Italianii — toți prin meșterii, prin neguțătorii și-au îmbogățit țara, și-au înălțat neamul.

Noi însă, — pare că, ne rușinăm, de binele ce ne-ar aștepta.

Și nu vom aduce multe dovezi, pentru dreptatea dorinței ce o avem — va fi de ajuns cea mai însemnată, că adecă, har Domnului, familiile sătenilor noștri, sunt binecuvântate cu 4—5 copii.

Acum, e lesne de priceput, averușca, care a putut să dea hrană la o familie, cu 5—6 membrii, — dacă puii se sburățăcesc — nu-i de ajuns pentru tot atâtea familii.

Iată, cât ar fi de bună datina, ce este la alte neamuri, că dintre băieții mai numeroși 2—3 să invețe o meserie, ori să se facă neguțător.

Toți ar putea să fie oameni în stare bună, și ar inainta.

Cu un cuvânt, tragem luarea aminte a sătenilor noștrii, la meserii, la neguțătorii.

Fără a ne gândi mult să ne trimitem băieții, lângă oameni, dela cari pot lua învățătură.

Ceice au petrecut zile amare în război, să-și aducă aminte, în cât bine au fost împărțășiți măestrii, pentru învățatura lor.

Și încă una. În doi trei ani, înainte de război, oameni cu inimă largă românească — au luat amănă, cu rezultat întrebarea meseriilor.

Ar fi de dorit, că acum când România-Mare noi avem să ni-o zidim, să

Prețul 40 fil.

se iee iarăș amână lucrul acesta, decât care, mai însemnat, nu este nimic, — în viața viitoare a neamului românesc.

Preoții în biserică, învățătorii în școală, cărturarii la locul lor să-și facă datoria în acest respect.

* * *

Scrisoare din Sibiu.

6 Martie 1919.

Consiliul aliaților de război din Versailles a luat hotărârea că linia demarcațională să se mute spre Vest cuprinzând orașele Sătmar, Carei—Mari, Oradea—Mare și Aradul. Maramureșenilor ni-să deschide prin Craia peste Sătmar calea ferată spre inima românismului, de unde vom primi toate ajutoarele și izvoarele de trai ca să putem trăi tihniți în România—Mare.

În 4 Martie a ținut în Sătmar groful Károlyi Mihály, neînpăcatul dușman al românilor.

Mamă, unde-i Joiana ?

Poveste de : Ion Pop Reteganul.*

M'am fost dus cu grâu la moară, unde eră multă lume, între care și Petre Hurlup din Aluniș, care povestea și lumea ascultă la poveștile lui. Am făcut și eu ce vedeam că fac alții, am ascultat la poveștile lui. Iată una din ele :

— „Lelea Nastasia a rămas dela harnicul ei e bărbat, de Toader Griga, cu doi copii, un ficio-raș ca de 6 ani și o fetiță ca de 4. — Până a trăit Toader Griga, tot în năcaz a fost biata muieră, că el a fost un beuțor becisnic, de nu s'ar fi săturat de vinars nici când ar fi curs vale, ca Murășul, pe dinaintea lui. Acum, cu toate că săracă și nacajita — vai de capul ei — cu doi copii, dar baremi bătută și alungată de acasă nu eră, și din lucrul mânilor ei adună atâta, cât să aibă cu ce trăi de pe o zi pe alta, cu copii ei. Averea, câtă pustie o avuse, se grăbi Toader Griga și o prăpădi până eră în

* *Ioan Pop Reteganul* s'a născut la 1854 în comuna Reteag din părinți țărani. A slujit neamul cu mare zel ca învățător în mai multe comune. Totodată a adunat și publicat cele mai frumoase povesti auzite din popor în mai multe cărți. S'a stâns în anul 1905 în sătulețul de rneăștere sărac și cu sufletul plin de nădejdi.

hoardelor săcuesti-ungurești vorbire și îi îndeamnă, să nu se supună hotărârei Antantei, ci să oprească cu arma înaintarea armatei române. Că lupul de bună voie nu să lasă de pradă, e sfânt, dar obrăznicia lupului de data aceasta își va primi pedeapsa cuvenită. Prea mare a fost răbdarea românului, încât au tâlcuit-o de stlăbiciune. Ne-au omorât și răbluit satele de peste linia demarcațională, ne-au necinstit femeile, ne-au batjocurit legea, ne-au spurcat bisericile. Spurcații au ucis prin cele mai grele chinuri mii de români pașinici. Sototind toate acestea dl Dr. Iuliu Maniu, ministrul nostru președinte a rupt legăturile diplomatice cu republica „bolșevicilor“ din Budapesta, arechiemat pe dl Dr. Joan Erdelyi plenipotențiatul nostru, iar dl Ionel Bratianu a declarat la Paris, că dacă ungurii ne silesc, ne vom apăra noi drepturile noastre cu arma. Iată ce scrie oficiosul guvernului din București, „Viitorul“ din 2 Martie: „Suntem de fapt în războiu cu republica maghiară. Comunicatul Marelui Cartier General de eri vorbește de ocuparea prin luptă a Zălaului și retragerea spre Vest a inamicului“. Numai cât ungurii au început

viață, ca nu cumva lelea Nastasia să rămână cu bine și cu avuție și să-i sburde mintea după măriș.

Cu un ghimb la inimă, muri însă Toader Griga, și anume fiindcă zestrea muierii nu o putuse tocă toată, că eră scrisă pe socri și numai în folosință, i-o dăduse lui. Altcum ce avuse el : locuri, vite, vii, unelte de gospodărie, toate le tocuse, ba și vitele de zestre le vânduse și beuse, încât, când muri el, nu mai eră coadă de vită în ograda lui, iar din averea lui nemișcătoare sta singură casa, ca o ciupercă vermănoasă, în mijlocul unei grădini neîngrădite.

Dar tata Nastasiei, de milă cătră ea și cătră copiii ei, se milostivi și le dăru o junincă, îndată ce se văzu scăpat de odorul de ginere, care, de ar fi știut că muierăa lui o are, doară din groapă s'ar fi cumpănit să iasă, să o iee și s'o ducă la jupânul Burăla.

Si din junincă se făcu vacă și da lapte mult și bun, și lelea Nastasia avea ce mânca cu copilașii ei. Copiii o numiau „Joienuca noastră“, că o chiamă Joiana, fiind fătată într'o Joi

Doamne, mult se mai bucurau copiii, când venea Joiana din câmp, cu ugerul plin de lapte :

resboiul acesta prin atacurile mișelești dela Câmpulung, Ciorcârlău, Zălau și Ciucea. L'au început mișelește cu gând păgân din lăcomie, ca să robească de nou neamul românesc, căci unгурul nemeș, puturos de leneș și nesăfios fără, „robotul“ altor neamuri — nu poate trăi. Fără să fure pe român, nu va avea nici ciucuri, nici pinteni.

Prieteniilor lor, jidaniilor demult trimbiță, că unгурii iară vor stăpâni prin puterea armelor . . . și pe noi ne vor da pradă lor, gândesc jidoivi în ascuns. Numai cât și românul își are mintea la loc și acul pentru cojocul lor e gata. Feciorii noștri cu uestpusă însuflețire cântând au intrat sub steag și azi regimentele noastre ne sunt gata. Mii de voluntari intră în șirul armatei române. În 4 Martie a sosit la Sibiu primul regiment din cele 15 câte au luptat voluntar în șirurile armatei italiene. Au pornit cu „Marschbatalionul“ ca robi, și s'au întors ca liberi, până dăunăzi au căciulii pe tot obielosul de unгур, iar la primire i-au întâmpinat guvernul cu capul descoperit. Li-se cuvine, căci au înfăles glasul vremii și bună luptă au luptat. Bine ținuți, cu disciplină de

fier, echipă minunată, armament perfect au stors lacrimi de bucurie din ochii mulțimei. Din Italia ni-au sosit 50.000 soldați, din Franța vin 100.000 din America 50.000 toți gata — de sărbătoare, când noi vom pune granițele unde dorim și când vor peri liniile demarcaționale îngropând dușmanul hrăpăreț sub ele.

Vitegia Maramurășenilor e foarte prețuită, virtuțile resboinice „hirluite“ și nu ne vom înșala nici de data aceasta, când vom fi chemați la lupta pentru noi și nu pentru streini. „Ceasul dreptății bate“ intrați cu miile în cadrele armatei române și resbunați ticăloșia, din care au gustat și frații noștri din Săpânța.

Antanta a recunoscut întru toate drepturile și revindicările noastre, sârbii să supun, Caras-Severinul și Timișul l'au părăsit demult acuma părăsesc și Torontalul. Pacea și hotarele să vor stători până la Paști, încât să vor face alegerile, ca dieta să se poată întruni în 28 Mai. A nost hotar e stătorit, și dacă unгурii ne sălesc îl vom mai rotunzi și peste Tisa.

Intre România, Sârbia, Polonia și Țara Cehilor s'a legat alianță defensivă și ofensivă

voioși mai povestiau ei despre bunătățile vacii; mult se jucau ei „de-a vacile“; feciorașul se făcea vacă și strigă „mu, mu!“, iar fetița se făcea vițel și strigă și ea „mu, mu!“, cum auzea că făcea vițelul Joienei, Plăvanul cel micuț. Și adunau copiii iarbă din grădină și dau lui Plăvan și așteptau și pe Joiana cu corfa plină de iarbă verde. Iar seara, când o mulgea mă-sa, stau băieții ca doi cucii lângă ea, pân'o mulgea, apoi căpătau fiecare câte un păhar de lapte și erau fericiți. Un singur lucru nu le venea lor la socoteală: de ce adecă lelea Nastasia-i mângăia: „Lăsați că mâni dimineată spun ciurdarului să nu scoată vacile până vă sculați voi.“ Si ei credeau, și erau fericiți, iar lelea Nastasia încă eră fericită, văzând voia bună a copiilor ei; mai uitase de năcazurile, ce le-a tras cu Toaderul ei.

Dar bine-a zis, cine-a zis, că omul nici când să nu se prea încreadă! Așa o păți și lelea Nastasia! Când era ca întinerită, când avea tot, ce-i trebuia ei, și la cei doi copii ai ei; când era Joiana mai frumoasă, coalea spre toamnă, cu părul înspicat ca căpriorile, atunci i-se bolnăvi rău copila. Ea, vezi bine, chemă baba, întrebă pe popa, ba chiar și la fălcerul s'a dus cu copila, pân' la oraș a

duș-o-n brațe, și — ori-cum — da-i grea o copilă de 4—5 ani s'o duci tu tot în brațe, cât de-aici până la oraș. Dar ce nu face o mamă pentru pruncuții ei? Si fălcerul i-a spus că să nu se sparie, că i-a trece, numai să-i dea mereu să bea lapte dulce, aceia să-i fie și mâncarea și beutura. Si se mângăia biata femeie de spusele doftorului, că babele rău o spăriaseră; ele ziceau că copila a căzut în gălbinarea cea neagră, din care boală rar om scapa.

„Tot e bine și cu fălceri în țară“ gândea biata muiere, „că ori-cum, dar ei parcă știu mai bine decât babele.“ Apoi apucă drumul cătră casă, cu copila în brațe, punându-și în gând, că de se însănoțează copila, pe lângă florinul ce l-a dat doftorului, sa-i mai duca și doi pui și baremi 20 de oua cinste. Dar când ajunse acasa, obosita de cale și de greutate, dete preste alt nacaz; copilul sbiera cât îl lua gura: „Mama, ni-au dus pe Joiana cu vițel cu tot.“ Iar copila, care pân' aci dormia dusa-n brațele mamei sale, se trezi în țipetele frate-s'o și începu a sbiera „Mama, unde-i Joiana!“

(Va urma.)